

Vilniaus kunigų seminarijų istorija

Klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

Brangūs *Teesie* skaitytojai, praėjusių metų spalio ketvirtą dieną mūsų bendruomenė turėjo itin įdomią ekskursiją po Vilniuje kadaise veikusias kunigų seminarias. Ekskursijos, kurią vedė dr. Liudas Jovaiša, metu sužinojome daug stulbinančių dalykų, apie kuriuos nieko panašaus nebuvome girdėję. Tad šiame straipsnyje nusprendžiau labai trumpai pateikti svarbiausius ekskursijos fragmentus ir trumpą istorinę medžiagą.

Visi žinome, kad pirmoji aukštoji mokykla Lietuvoje buvo įkurta 1579 m. pasikvietus vienuolius jėzuitus. Įdomu tai, kad po trejų metų Vilniaus vyskupas Jurgis Radvila, paskatintas

Vilniaus kunigų seminarijos ikurejas vyskupas Jurgis Radvila

Visuotinio Tridento Susirinkimo, nusprendė Lietuvoje atidaryti antrąją aukštąją mokyklą – Vilniaus kunigų seminariją. 1582 m. sausio 12 d. seminarija buvo įkurta dabartinėse Prezidentūros Kanceliarijos patalpose šalia to paties Vilniaus universiteto. Ši seminarija buvo skirta lietuviakalbiams ir minėtose patalpose veikė iki

Pirmosios seminarijos patalpos, kur dabar veikia Prezidentūros kanceliarija

1774 m., mat metais anksčiau buvo panaikintas jėzuitų ordinas, kurio dvasininkai dirbo šioje seminarijoje. Studijos šioje seminarijoje trukdavo dvejus metus.

1583 m. visai šalia Vilniaus kunigų seminarijos, dabar alumnato kiemą supančių pastatų komplekse (šiuo metu ten veikia Italų

Alumnato kiemelis, kur veikia popiežiškoji misijų seminarija

kultūros institutas), atsidarė Popiežiškoji misijų seminarija. Ji buvo išlaikoma paties Šventojo Sosto ir joje buvo ruošiami misionieriai stačiatikių kraštams. Ši seminarija gyvavo iki 1798 m.

Būtina paminėti dar ir tai, kad dabar netoli Subačiaus apžvalgos aikštelės, važiuojant link Aušros Vartų stovinti apleista misionierių bažnyčia, kur sovietmečiu veikė ligoninė, savo pavadinimą gavo dėl XVIII-XIX a. čia veikusios misionierių seminarijos. Ji gyvavo 100 m. Taigi labai įdomu yra tai, kad buvo laikotarpis, kai vienu metu Vilniuje veikė netgi trys kunigų seminarijos – tai išties stulbina.

Tačiau grįžkime prie tos diecezinės seminarijos, kuri buvo pavaldi Vilniaus vyskupui. 1774 m. Vilniaus kunigų seminarija persikėlė į

Misionieriu bažnyčia

patalpas, kurios yra sujungtos su dabartine Šv. Ignoto bažnyčia. Seminarijos pastatas iš karto patraukia dėmesį dėl savo gražios architektūros. Čia buvo persikraustyta, nes ankstesnioji seminarija, kuri veikė dabartinės Prezidentūros kanceliarijos patalpose, buvo per ankšta. Tačiau 1798 m. caras uždaro seminariją ir čia įsikuria jo kariuomenė.

Vilniaus kunigų seminarija persikelia į dabartinę Šv. Jurgio bažnyčią ir į ją supantį karmelitų vienuolyno ansamblį, kuris yra pačiame Vilniaus

Šv. Jurgio bažnyčia

centre, šalia LR Vyriausybės rūmų. Čia seminarija, nors ir patirdama didelę caro priespaudą, gyvuoja iki 1945 m., kai ją uždaro sovietinė valdžia. Įdomu pastebėti tai, kad tuometinis Vilniaus arkivyskupas,

Bernardinu vienuolynas

dabar jau Dievo Tarnas, Mečislovas Reinys, 1942 m. priešais LR Švietimo ir mokslo ministeriją esančiame renesansiniame vienuolyno ansamblyje (seniau priklausiusiame bernardinėms), sujungtame su Šv. Mykolo bažnyčia, neseniai uždarius Vilniaus kunigų seminariją, čia ją atkuria, tačiau ji skirtatik lietuviams klierikams. Mat prie Šv. Jurgio bažnyčios veikusioje Vilniaus kunigų seminarijoje vyravo grynai lenkiška dvasia, lietuviai klierikai sudarė mažumą ir patirdavo didelį spaudimą, būdavo užguiti. Atkurtojoje seminarijoje lietuviai klierikai dalyvaudavo paskaitose, melsdavosi, valgydavo, o

Augustijonu vienuolynas

gyvendavo patalpose prie Šv. Teresės bažnyčios ir Aušros Vartų – dabar tenai veikia svečių namai „Domus Maria“. Deja arkivyskupo įsteigta seminarija veikia tik iki 1944 m., kol jos neuždaro naciai.

Reikia paminėti dar ir tai, kad 1803 m., dabar apleistame augustijonų vienuolyne, kuris yra šalia Vilniaus Rotušės ir jėzuitų gimnazijos, veikė caro išlaikoma katalikų dvasinė akademija, kurioje studijuodavo patys gambiausi klierikai. Vėliau ji buvo perkelta į Peterburgą, kur vadinosi Peterburgo dvasine akademija ir veikė iki 1917 m.

Naciams uždarius seminarijas, paskui atėjus komunistinei valdžiai, sovietmečiu Lietuvoje veikė tik pagrindinė seminarija, kuri neturėjo nuolatinės vietos, nes buvo slapta. Buvo išlikusi tik Kauno kunigų seminarija, kurioje buvo agentų, o stojančiųjų skaičius buvo nežmoniškai numažintas. Tačiau atgavus Lietuvos Nepriklausomybę 1993 m. liepos 16 d. Vilniaus kunigų seminarija buvo atkurta – ji pradėjo veikti Antakalnio mikrorajone, šalia karo

Trinitoriu vienuolynas Antakalnyje

akademijos esančiose Trinitorių vienuolyno patalpose. 1993 m. Lietuvoje apsilankęs pop. Jonas Paulius II paragino tuometinį Vilniaus arkivyskupą Audrį Juozą Bačkį atkurti Vilniaus kunigų seminariją. Tad 1997 m. buvo pastatytas dabartinis Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos pastatas ir į jį atsikraustė nauja būsimųjų kunigų karta.

Dedamas naujosios seminarijos kertinis akmuo

Dabartinės Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos pastatas

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos koplyčia

Matome, kad Vilniuje veikė daug kunigų seminarijų, kurių istorijos persipynusios, jos patyrė daugybę sunkumų – nuolat buvo vėtytos ir mėtytos. Tuo tarpu šiandien Vilniaus kunigų seminarijoje nėra ankšta, kaip kadais būta, bet kaip tik trūksta dvasinių pašaukimų. Todėl, mielieji mūsų skaitytojai, melskitės už dvasinius pašaukimus. Ačiū!

Klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

PAŽINTIS SU DĖSTYTOJ AIS

Dėstytoja I. Masoit

Gimiau Vilniaus rajono Šventininkų kaime, kuris priklauso Balingrado parapijai. Dešiniajame Neries krante, miškų apsuptyje stovinčioje Balingrado bažnytelėje, į kurią galima buvo patekti tik plaukiant keltu ar valtimi, buvau pakrikštyta ir priėmiau Pirmąją Komuniją. Vos prieš kelis metus šį atokų Lietuvos kampelį pasiekė civilizacija ir per upę buvo nutiestas tiltas.

Baigiau Buivydžių vidurinę mokyklą, kur buvo dėstoma lenkų kalba. Tačiau dar prieš pradėdama lankyti mokyklą išmokau skaityti rusiškai, kadangi anais laikais Vilniaus

knygynuose galima buvo įsigyti gražiai iliustruotų rusiškų vaikiškų knygelių.

Mano studijų pasirinkimas buvo netikėtas. Be aistros knygoms, turėjau jaunystėje daug kitų pomėgių: mėgau piešti, su malonumu užsiimdavau įvairiais rankdarbiais, domėjausi chemija. Tačiau įstojau į Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą, kur baigiau lenkų kalbos ir istorijos specialybę. Studijos man buvo be galo įdomios, baigiau jas su pagyrimu ir gavau pasiūlymą pasilikti dirbti Lenkų kalbos ir literatūros katedroje. Visa mano profesinė karjera nuo asistentės iki docentės ir katedros vedėjos yra susijusi su šiuo universiteto padaliniu.

Atgavus Lietuvai Nepriklausomybę, pasinaudojau galimybe įstoti į doktorantūrą Lenkijoje. 1999 m. Varšuvos universitete apgyniau disertaciją apie viešosios lenkų kalbos gramatinius ypatumus Lietuvoje ir įgijau humanitarinių mokslų daktaro laipsnį. Kalbų kontaktai tapo ne tik mano pagrindine mokslinių interesų sritimi, bet ir mane supančios daugiakultūros ir daugiakalbės aplinkos pažinimo priemone. Keičiantis lingvistinėms teorijoms, mano lingvistiniai tyrimai irgi pakrypo nuo dialektologijos iki tarpkultūrinės komunikacijos. Pastarieji mano moksliniai straipsniai nagrinėja, kaip kultūrų sąveika daro įtaką kalbinio mandagumo sferoje.

Svarbiausi mano mokslo tiriamieji darbai buvo atlikti kartu su kitais mokslininkais. 2006

m. kartu su prof. Januszu Riegeriu (Lenkijos mokslų akademija) ir dr. Kristina Rutkovska (Vilniaus universitetas) parengėme studiją „Słownictwo polszczyzny gwarowej na Litwie“ (lenkų tarmių Lietuvoje leksika), kurioje pateikiame apie 4500 lauko tyrimų metu užfiksuotų tarminių žodžių, kurių daugumą galbūt pavyko įamžinti paskutinę jų egzistavimo akimirką. Netrukus turėtų pasirodyti kita knyga,

literatūros istorikės dr. Kristinos Syrnickos, etnomuzikologės dr. Aušros Žičkienės ir mano pastarųjų trejų metų bendradarbiavimo rezultatas – „Lietuvos lenkų laidotuvių giesmių antologija“. Joje parodome kaip išlikusi Lietuvoje liaudies tradicija keičiasi, prisitaiko prie naujų komercinių sąlygų ir šiuolaikinių žmonių lūkesčių.

Universitete dėstau kalbotyros dalykus: bakalauro studijose – dabartinės lenkų kalbos gramatiką ir slavų kalbų raidą, magistrantūroje dėščiau šiuolaikinę kalbotyrą, kalbų kontaktus, lenkų ir lietuvių gretinamąją leksikologiją. Dabar rengiu naują kursą – kalbos etiketas ir tarpkultūrinė komunikacija. Vieni mėgstamiausių mano užsiėmimų – tai lenkų kalbos paskaitos, kurių metu stengiuosi perteikti studentams ne tik kalbos žinias, bet ir parodyti lenkų kultūros patrauklumą, būdingą lenkų tautai pasaulėjautą. Seminarijoje pradėjau dirbti prieš dvejus metus, bendravimas su jos studentais man yra labai įdomus, kadangi dauguma jų labai išprusę ir subrendę jauni žmonės. Mėgstu ir mokslinį, ir pedagoginį darbą, o kai dirbi su entuziazmu, pasiaukojimu ir meile, tuomet profesinė veikla ir tampa pašaukimu.

Klierikams norėčiau palinkėti, kad ugdytų savyje ne tik dvasines, bet ir žmogiškas savybes, kurios padės pelnyti autoritetą tarp savo parapijiečių. Nors alumnų skaičius seminarijoje ir sumažėjo, manau, kad šiais laikais žmonėms, pasimetusiems tarp senų postsovietinių ir naujų vakarietišku vertybių, kaip niekada reikia išmintingų ganytojų.

Parengė
br. Giedrius Juozas Bakūnas MIC, II k.